

دیدگاه

شماره: ۹۴۷	موضوع: ابعاد اقتصادی عضویت ایران در پیمان شانگهای
تاریخ: ۱۴۰۰/۷/۲۱	
تهیه و تنظیم: مسعود کمالی اردکانی	
<p style="text-align: center;">توضیح اجمالی:</p> <p>در سال ۱۹۹۶ به ابتکار دو کشور چین و روسیه "گروه شانگهای ۵" متشکل از ۵ کشور همسایه روسیه، چین، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان، به منظور رفع اختلافات مرزی، تقویت اعتماد متقابل و ایجاد حسن همجواری ایجاد شد. همزمان با ورود ازبکستان به عنوان اولین عضو غیرهمجوار به این گروه، سازمان همکاری‌های شانگهای رسماً تشکیل شد. این سازمان در سال ۲۰۰۴ درخواست عضویت ناظر مغولستان و در سال ۲۰۰۵ درخواست عضویت ناظر ایران، هند و پاکستان و سپس افغانستان و بلاروس را پذیرفت. در سال ۲۰۱۵ این سازمان با عضویت هندوستان و پاکستان موافقت نمود و این دو کشور در کمتر از دو سال همه شرایط لازم برای عضویت کامل این سازمان را احصاء و در سال ۲۰۱۷ به عضویت کامل این سازمان درآمدند. در پایان اجلاس بیست و یکم که سالجاری میلادی در شهر دوشنبه پایتخت تاجیکستان برگزار شد، با عضویت جمهوری اسلامی ایران به اتفاق آراء رسماً موافقت شد. حضور ایران در یک سازمان منطقه‌ای با مأموریت اصلی تأمین امنیت، دارای ۴۰ درصد جمعیت جهان و بیش از یک چهارم تولید ناخالص داخلی جهان در کنار قدرتهای اقتصادی همچون چین و روسیه، اهمیت این عضویت را در ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی دوچندان می‌کند. اما دستیابی به منافع اقتصادی از قبل این عضویت، مستلزم شرایط آینده اقتصاد ایران و نحوه تعامل با اعضای سازمان مذکور است.</p>	
<p style="text-align: center;">نکات کلیدی:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- عضویت در این پیمان (سازمان) طبیعتاً مواهب عضویت در پیمانهای منطقه‌ای همچون تقویت ثبات و امنیت، افزایش ضریب نفوذ بین‌المللی، افزایش قدرت چانه‌زنی در مجامع بین‌المللی، مقابله با یکجانبه‌گرایی و احتمالاً توسعه همکاری‌های اقتصادی را به همراه خواهد داشت، چرا که کارکرد اصلی این سازمان تقویت امنیت است و توسعه همکاری‌های اقتصادی در درجه دوم قرار دارد. ۲- تعاملات اقتصادی فی‌مابین اعضای این پیمان شامل امضای موافقت‌نامه‌های چارچوب تقویت همکاری‌های اقتصادی، گمرکی، کشاورزی و گردشگری و ارائه پیشنهادهای در زمینه اجرای پروژه‌های اقتصادی و تجاری، ایجاد کنسرسیوم بانکی، ایجاد کلپ انرژی و برقراری موافقت‌نامه تجارت آزاد می‌باشد که از سوی اعضا مطرح شده اما تاکنون به نتیجه مشخصی نرسیده است. ۳- حجم تجارت خارجی ایران با اعضای این پیمان طی سالهای اخیر سالانه حدود ۲۵ میلیارد دلار بوده که سهم چین بالغ بر هفتاد درصد و سهم هند، پاکستان و روسیه نیز حدود ۲۰ درصد تجارت خارجی ایران با اعضای این سازمان را تشکیل می‌دهد. شایان ذکر است هم‌اکنون ایران با برخی اعضای این پیمان شامل روسیه، قزاقستان و قرقیزستان موافقت‌نامه موقت در راستای ایجاد ترتیبات تجارت آزاد در قالب اتحادیه گمرکی اوراسیا امضا و اجرایی نموده که فرصتهای مناسبی نیز برای تجار ایرانی فعال در بازارهای مذکور ایجاد کرده است. ۴- با توجه به اینکه همه اعضای این پیمان به غیر از ایران و ازبکستان عضو سازمان جهانی تجارت می‌باشند، لذا پیش‌بینی می‌شود توسعه همکاری‌های اقتصادی در چارچوب این سازمان مبتنی بر پایبندی به اصول اقتصاد آزاد و نظام چندجانبه تجاری باشد، پیشنهادهای که تاکنون در جهت توسعه روابط اقتصادی مطرح شده است نیز همین موضوع است. ۵- بهره‌مندی از ظرفیت‌های اقتصاد منطقه‌ای و بین‌المللی (حتی با عمده کشورهای مطرح همسو) مستلزم ایجاد روابط بین‌المللی گسترده‌تر، انجام اصلاحات اقتصادی و رفع موانع کسب و کار و سرمایه‌گذاری در داخل کشور، پذیرش و تعمیق رقابت در اقتصاد داخلی و انطباق مقررات تجاری کشور با مقررات تجاری تثبیت شده بین‌المللی است. ۶- عضویت کامل در این سازمان مستلزم صرف زمان و پذیرش شرایط و اسناد توافق شده اعضای سازمان است. به نظر می‌رسد تلاش در جهت بازگشت به برجام و رفع تحریم‌های اقتصادی و همچنین پیوستن به برخی معاهدات بانکی و مالی بین‌المللی می‌تواند امکان بهره‌برداری از فرصتهای عضویت در این سازمان منطقه‌ای را بیشتر نماید. 	